

JPR ADVOCATEN

Knelpunten bij de particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekering

Manon Pluymen, JPR Advocaten
ACIS-symposium, 2 november 2018

Oneerlijk beding Richtlijn 93/13/EEG

Oneerlijke bedingen binden de consument niet.

Definitie oneerlijk beding , artikel 3 Richtlijn:

1. Een beding in een overeenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, wordt als oneerlijk beschouwd indien het, in strijd met de goede trouw, het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van de partijen ten nadele van de consument aanzienlijk verstoort.

(...)

3. De bijlage bevat een indicatieve en niet uitputtende lijst van bedingen die als oneerlijk kunnen worden aangemerkt.

Oneerlijk beding Richtlijn 93/13/EEG

Bijlage Richtlijn (zgn. blauwe lijst)

“m) de verkoper het recht te geven te bepalen of de geleverde goederen of de dienst aan de bepalingen van de overeenkomst beantwoorden of hem het exclusieve recht te geven om een of ander beding van de overeenkomst te interpreteren;”

Hof Arnhem 30 augustus 2016

Hof Arnhem-Leeuwarden 30 augustus 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:6941
na tussenarrest 22 maart 2016, ECLI:NL:GHARL:2016:2316

Artikel 8 lid 1 polisvoorwaarden Achmea:

“Wij stellen de mate van arbeidsongeschiktheid vast aan de hand van rapportages van door ons aan te wijzen deskundigen”

Wijnhandelaar met rugklachten

Discussie over beperkingen na neurologisch onderzoek

Achmea laat nader onderzoek verrichten waaruit een aanvullende beperking blijkt

Aanpassing mate van arbeidsongeschiktheid van 60 naar 75%

Verzekeringnemer maakt bezwaar op basis van een eenzijdige rapportage van een bedrijfsarts

Hof Arnhem 30 augustus 2016

Rb.: Heeft Achmea tegen de achtergrond van art. 8 lid 1 van de polisvoorwaarden, met behulp van door haar aangewezen deskundigen, de mate van arbeidsongeschiktheid van verzekerde op een zorgvuldige wijze vastgesteld?
Antwoord Rb.: Ja.

Geen grief gericht tegen dit toetsingskader. Verzekerde verzet zich alleen tegen wijze waarop verzekeringsgeneeskundige de specialistische rapportages heeft vertaald naar beperkingen.

Hof: toetst ambtshalve aan de EU-Richtlijn 93/13/EEG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten.

Art. 8 PV is een oneerlijk beding en dus nietig.

Hof Arnhem 30 augustus 2016

Kernoverwegingen

Consument:

- In de onderhandelingspositie en het informatieniveau van verzekeringnemer tegenover Achmea is de verzekeringnemer de zwakkere partij. De verzekeringnemer moet de polisvoorwaarden accepteren en kan daar geen invloed op uitoefenen.
- De polis is afgesloten ter dekking van het wegvallen van privé-inkomen.

Hof Arnhem

Kernoverwegingen

Oneerlijk beding:

1) Recht om de mate van arbeidsongeschiktheid vast te stellen

- Op grond van art. 8 PV heeft Achmea het eenzijdige recht om de mate van arbeidsongeschiktheid te bepalen en daarmee of en zo ja, zij tot enige uitkering gehouden is. Op deze *partijbeslissing* kan de verzekeringnemer geen invloed uitoefenen. De rechter kan enkel marginaal toetsen of Achmea op zorgvuldige wijze is gekomen tot het oordeel van de mate van arbeidsongeschiktheid (art. 7:904 lid 1 BW).

2) Recht om deskundigen aan te wijzen

- De polisvoorwaarden regelen *geen afdwingbaar recht op inspraak* van de verzekeringnemer bij de benoeming van de deskundige, noch een recht op contra-expertise of kostenregeling daarvoor.

Hof Arnhem

Conclusie Hof Arnhem, r.o. 2.9, dat:

‘de harde en ongenueanceerde regel van artikel 8 lid 1 van de polisvoorwaarden in het licht van deze feiten en omstandigheden, ook in onderlinge samenhang bezien, in de context van de verhouding van Achmea tot [appellant] een aanzienlijke en ongerechtvaardigde verstoring van het evenwicht in de zin van artikel 3 lid 1 van de Richtlijn oplevert.’

Rechtbank Rotterdam

Rb. Rotterdam 23 november 2016, ECLI:NL:RBROT:2016:9380

Eigenaar van een drukkerij, handklachten;

Discussie over de beperkingen;

Inschakeling van externe verzekeringsgeneeskundige;

Aanbod tot beoordeling door een externe arbeidsdeskundige;

Herbeoordeling externe verzekeringsgeneeskundige met bevestiging beperkingenpatroon;

Minder dan 25% arbeidsongeschikt.

Verzekeringnemer maakt bezwaar aan de hand van eenzijdig rapport arbeidsdeskundige.

Rechtbank Rotterdam

Artikel 14 polisvoorwaarden De Amersfoortse

“Van arbeidsongeschiktheid is uitsluitend sprake, indien er in relatie tot ziekte of ongeval objectief medisch vast te stellen stoornissen bestaan waardoor de verzekerde beperkt is in zijn functioneren. Onverminderd het hierboven bepaalde wordt arbeidsongeschiktheid aanwezig geacht, indien de verzekerde voor ten minste 25% ongeschikt is tot het verrichten van de werkzaamheden verbonden aan zijn op het polisblad vermelde beroep, zoals dat voor deze beroepswerkzaamheden in de regel en redelijkerwijs van hem kan worden verlangd.”

Rechtbank Rotterdam volgt (letterlijk, zie r.. 4.15) het arrest Hof Arnhem: art. 14 PV is een oneerlijk beding.

Dat art. 14 PV voorziet in een mogelijkheid bezwaar aan te tekenen, geeft naar het oordeel van de rechtbank nog geen recht op inspraak of het recht op een heroverweging van de beslissing.

De rechtbank gaat over tot benoeming van een deskundige.

Rechtbank Den Haag

Artikel 14 polisvoorwaarden Nationale Nederlanden

‘ Zolang verzekerde arbeidsongeschikt is, zullen de mate van arbeidsongeschiktheid, de omvang van de uitkering en de periode waarvoor deze zal gelden, worden vastgesteld door de maatschappij aan de hand van gegevens van door de maatschappij aan te wijzen medische en andere deskundigen. Van deze vaststelling zal telkens zo spoedig mogelijk na ontvangst daarvan aan verzekeringnemer mededeling worden gedaan. Indien verzekeringnemer niet binnen 30 dagen zijn bezwaar heeft kenbaar gemaakt, wordt hij geacht het standpunt van de maatschappij te aanvaarden.’

Rb. Den Haag 7 maart 2018, ECLI:RBDHA:2018:2733

Consultant

2007 - medio 2014 in wisselende mate arbeidsongeschikt geacht op grond van psychische klachten en vermoeidheidsklachten;

Medio 2014 ernstige vermoeidheidsklachten als gevolg van sarcoïdose (ontstekingen) en hemachromatose (ijzerstapeling);

Extern verzekeringsgeneeskundig onderzoek, aanvullende rapportage na medische informatie, milde beperkingen die niet leiden tot arbeidsongeschiktheid in de zin van de polis;

Claim 100% arbeidsongeschiktheid per 2007 op basis van medische behandelinformatie.

Prejudiciële vragen

- 1) Is de verzekering door de verzekeringnemer aangegaan als consument?
- 2) Is artikel 14 van de polisvoorwaarden een oneerlijk beding?
 - 1) ten aanzien van het vaststellen van de mate van arbeidsongeschiktheid door de door NN aangewezen deskundigen;
 - 2) ten aanzien van de bezwaartermijn van 30 dagen.
- 3) Is daarbij van belang of de verzekerde een herbeoordeling/second opinion kan vragen?
- 4) en 5) Bewijsrechtelijke consequenties van vernietiging
 - Onrechtmatig verkregen bewijs?

Hoge Raad 28 september 2018

A-G Hartlief ECLI:NL:PHR:2018:788

HR 28 september 2018, ECLI:NL:HR:2018:1800

- De Richtlijn beschermt consumenten. Wat is een consument?
 - enkel natuurlijk persoon
 - bepalend is de aard van de dienst waarop de overeenkomst betrekking heeft
 - doel is inkomensvervangende uitkering bij arbeidsongeschiktheid
 - verzekering maakt dus geen deel uit van beroep of bedrijf ondernemer en wordt niet gesloten ten behoeve van beroep of bedrijf

Uitleg beding

De richtlijn is niet van toepassing op duidelijke en begrijpelijke kernbedingen

Wijze van uitleg is aan de lidstaten.

Uitleg contra proferentem bij twijfel over de uitleg van een beding.

Objectieve factoren (Chubb/Dagenstaed):

- bewoordingen beding;
- in het licht van de polisvoorwaarden als geheel;
- inclusief de bij de polisvoorwaarden behorende toelichting;
- en voor een ieder toegankelijke openbare bronnen, zoals Protocol bij claims op Individuele Arbeidsongeschiktheidsverzekeringen van het Verbond van Verzekeraars.

Uitleg beding

Vaststellingsbeding of standpuntbepaling? (r.o. 3.7.7)

De in het Protocol beschreven werkwijze leidt tot een standpunt van de verzekeraar waartegen de verzekerde bezwaar kan maken en dat hij ter beoordeling kan voorleggen aan de rechter, ook als de bezwaartermijn niet is benut. Dat blijft zonder sanctie.

Doel termijn van artikel 14 is het bevorderen van een voortvarende afhandeling van de claim.

Ook uitgaande van uitleg contra proferentem is geen sprake van vaststellingsbeding.

Oneerlijk beding?

In welke omstandigheden wordt een 'aanzienlijke verstoring van het evenwicht' veroorzaakt tussen de rechten en plichten die uit een overeenkomst voortvloeien 'in strijd met de goede trouw'?

Toets: zou de consument het beding aanvaarden als daarover eerlijk en billijk was onderhandeld?

- Bezwaartermijn: heeft geen afzonderlijke betekenis, dus: ja.
- Recht deskundigen aan te wijzen en mate van arbeidsongeschiktheid vast te stellen: aanvullende vragen.

Oneerlijk beding?

‘Aanwijsrecht’

Wat zou gelden als het beding niet zou zijn overeengekomen?

- art. 150 Rv: verzekerde dient te bewijzen dat hij arbeidsongeschikt is in de zin van de polis. Indien hij een deskundige inschakelt, draagt hij zelf de kosten.
- als de rechter een deskundige benoemt, heeft de verzekerde inspraak over de persoon van de deskundige en de vraagstelling.
- art. 7:941 lid 2 BW: verplicht mee te werken aan door verzekeraar gewenst onderzoek

Oneerlijk beding?

Artikel 14 levert voor de verzekeringnemer een voordeel en een nadeel op.

Voordeel: een door de verzekeraar gefaciliteerde en bekostigde beoordeling, waartegen bezwaar mogelijk is.

Nadeel: de verzekerde heeft geen invloed op de keuze van de deskundige en de inhoud van de vraagstelling.

Nu het niet gaat om een vaststellingsbeding, is er ruimte om te procederen en in de procedure zijn de rapportages partijrapportages die vrije bewijskracht hebben. Dit heft het nadeel op.

Geen aanzienlijke verstoring: ook zonder beding moet de verzekeringnemer deskundigenberichten produceren en is hij verplicht mee te werken aan onderzoek door een door de verzekeraar aangewezen deskundige.

Hoge Raad 28 september 2018

Vragen?